6.SINIF 2. ÜNİTE
ÇALIŞMA FASİKÜLÜ

SOSYAL BİLGİLER

Bu kitapçık KARABÜK Ölçme Değerlendirme Merkezi
tarafından hazırlanmıştır.

TÜRKLERİN ANA YURDU ORTA ASYA

1. Kelime avı bulmacası içine gizlenen İslamiyet öncesi Türk kültür ve medeniyetiyle ilgili kavramları bulmacanın aşağısındaki bilgilerden yararlanarak bulunuz.

C	B	A	F	D	N	Ö	I	R	Ş	B	T	Z	Ö	Ğ	S	N	T	E	Ş	K	İ	L	A	T
N	J	Ğ	K	Ç	V	T	P	N	L	M	P	J	Ç	O	A	T	U	P	C	S	U	H	A	V
İ	H	H	İ	İ	L	A	P	T	H	Ğ	R	P	Ç	Ö	K	M	Y	D	Z	C	D	Ü	M	Ü
D	M	S	P	P	L	İ	H	L	F	Ü	Ğ	N	S	U	Ü	İ	K	M	E	B	Z	N	U	O
D	L	U	R	H	C	İ	K	Ş	E	H	I	S	Ğ	E	I	U	R	K	I	I	K	G	K	U
E	O	Y	V	C	F	K	C	B	C	S	V	D	Ş	D	R	U	G	J	K	U	L	N	O	M
S	P	F	R	G	Ü	Ç	Ş	N	C	O	Ş	A	D	U	Ğ	V	M	H	F	Ğ	N	M	D	İ
N	Ö	G	U	B	O	Ö	E	S	E	K	E	P	L	H	S	C	M	R	G	I	A	F	C	B
İ	D	G	Ğ	A	Ö	E	B	U	M	D	B	T	I	C	I	L	E	Ö	K	H	A	R	I	Z
Ç	Ü	V	R	H	T	Ğ	C	Ş	A	M	A	N	İ	Z	M	N	T	E	T	F	Ö	L	O	Ç
İ	H	B	Ş	R	Ü	E	G	İ	P	Y	Ö	M	J	L	O	T	E	O	M	A	N	Ö	Ü	Z
N	I	S	Y	A	K	N	N	O	P	N	O	Y	Ğ	T	L	Ü	H	E	S	P	J	Ğ	D	Ö
L	M	F	D	G	E	G	S	A	Ş	E	L	A	N	T	L	U	A	N	İ	G	Ö	U	F	E
İ	V	N	V	S	N	I	Ç	O	Ğ	L	K	D	F	C	N	Ş	N	Ğ	M	Ğ	İ	V	I	B
L	Ö	S	Ğ	L	U	E	İ	Ş	E	A	Y	Y	Y	Ş	Z	J	P	M	O	Ç	A	Ü	J	Ü
E	C	N	İ	L	K	B	C	Z	İ	F	K	K	O	Ö	Ç	Y	N	U	I	U	Z	Z	T	Z
R	V	G	R	N	F	E	E	H	İ	E	V	Z	A	L	İ	B	İ	J	S	B	B	K	Y	R
P	J	S	S	V	O	Ç	Ü	R	F	R	L	K	U	I	U	N	R	B	J	Z	E	U	O	D
E	Y	H	V	K	D	Ö	N	A	C	P	I	I	E	Ğ	R	L	C	J	Ç	H	B	I	R	Y
R	P	M	M	N	F	G	U	J	I	Y	O	E	G	Ç	O	F	J	S	F	V	Ğ	R	Z	Ğ

- Eski Türklerin yoğun siyasi ve askeri ilişkilerinin olduğu Doğu Asya milleti
- Asya Hun İmparatorluğu'nun kurucusu ve ilk hükümdarı
- Yaşamlarını ve soylarını sürdürebilmek için belirsiz süreli aralıklarla yer değiştirme geleneği ya da alışkanlığı olan topluluk
- Eski Türklerde hükümdarın ülkeyi yönetirken fikir alışverişinde bulunduğu danışma kurulu
- Hun Hükümdarı Mete Han tarafından kurulan Türk ordusunun teşkilatlanma sistemi
- Yün, tiftik, deve tüyü, pamuk gibi ürünler kullanarak keçe, halı, kilim gibi malzemelerin üretildiği el sanatı
- İslamiyet öncesi dönemde Türklerin doğaya tapma, doğaüstü ruhlara inanma temeline dayalı dini inancı
- Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletinin adı
- Çin'den başlayarak Anadolu ve Akdeniz aracılığıyla Avrupa'ya kadar uzanan dünyaca ünlü ticaret güzergahı
- M.Ö. 209-M.Ö. 174 arasında Hun Türklerini bir araya toplayıp yöneten Türk hükümdarı
- Çin'in kuzeybatısı boyunca uzanan Türk akınlarını önlemek için yapılmış savunma duvarı
- İlk Türk devletlerinin başkenti olan şehir
- Türk devletlerinin yönetim yapısını ve örgütlenme şeklini ifade eden sözcük
- Yer altından çıkarılan demir, altın, gümüş gibi ham maddelerin ürüne dönüştürüldüğü el sanatı
- Hun Hükümdarı Mete'nin doğuşu, kağan oluşu, Türk birliğini kuruşu gibi olayların yer aldığı destan

2. **Aşağıda verilen soruların cevaplarını boş bırakılan yerlere yazınız. Yuvarlak içine gelen harflerden oluşan şifreyi numara sırasına göre şifre bölümüne yazınız.**

1. İlk Türk devletlerinde önemli devlet meselelerinin görüşüldüğü meclise ne ad verilir?

   ___ ___ ___ ___ (6) ___ ___ ___

2. Gök Tanrı tarafından kağana devleti yönetmesi için verildiğine inanılan güce ne ad verilir?

   ___ (1) ___

3. İlk Türk devletlerinde hükümdarların kullandığı unvanlardan biridir.

   ___ ___ ___ (7) ___

4. Türklerde yazısız hukuk kurallarına ne ad verilir?

   ___ ___ (5) ___

5. İlk Türk devletlerinde yaygın olan dini inanışa ne ad verilir?

   (3) ___ ___   ___ ___ ___ ___ ___

6. Türklerde ölen kişinin arkasından yapılan cenaze törenine ne ad verilir?

   (2) ___ ___

7. Türk devletlerinde oda şeklinde yapılan mezarlara ne ad verilir?

   ___ (4) ___ ___ ___ ___

8. Türk tarihinin ve edebiyatının ilk yazılı belgelerine ne ad verilir?

   ___ (8) ___ ___ ___   ___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ ___

ŞİFRE: ___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ ___

1 2 3 4 5 6 7 8

3. **Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletleri ilgili özelliklerin (coğrafi, siyasi, ekonomik ve kültürel) hangi Türk devletine ait olduğunu aşağıda verilen ilgili kutucuğa işaretleyiniz.**

ÖZELLİKLER	ASYA HUN DEVLETİ	KÖKTÜRK DEVLETİ	UYGUR DEVLETİ
Orta Asya'da kurulan tarihteki ilk Türk devletidir.			
Orduda ilk kez onluk sistemi kullanan Türk devletidir.			
Yerleşik hayata ilk kez geçen Türk devletidir.			
Tarihte "Türk" adıyla kurulan ilk Türk devletidir.			
Türk tarihinin ve edebiyatının ilk yazılı belgeleri olan Orhun Abideleri-ni bırakan Türk devletidir.			
Ergenekon Destanı'nın ait olduğu Türk devletidir.			
Oğuz Kağan Destanı'nın ait olduğu Türk devletidir.			
Göç ve Türeyiş Destanı'nın ait olduğu Türk devletidir.			
Tarihte bilinen 18 harfli ikinci Türk alfabesini kullanan Türk devletidir.			
Minyatür sanatında gelişmiş Türk devletidir.			
Kağıt ve matbaayı Çinlilerden öğrenip ilk kez kullanan Türk devletidir.			
Hukuk kurallarını ilk kez yazılı hale getiren Türk devletidir.			
Türk tarihinde ilk kez kendilerine ait olan 38 harften oluşan alfabeyi kullanan Türk devletidir.			

4. Aşağıda verilen bilgileri doğru ise “D”, yanlış ise“Y” olarak değerlendiriniz. Yanlış olarak değerlendirdiğiniz cümlelerin yanına doğrularını yazınız.

- Türklerin ana yurdu Anadolu’dur. (.............................)
- Orta Asya’da yaşayan Türkler göçebe yaşam tarzını benimsemişlerdir. (.............................)
- Orta Asya’da kurulan ilk Türk devleti Uygurlardır. (.............................)
- Tarihte ilk kez orduda onlu sistemi kuran Mete Han’dır.. (.............................)
- Kavimler Göçü ile Avrupa’da Avrupa Hun Devleti kurulmuştur. (.............................)
- Orta Asya’da Türkler ölülerini kurgan adı verilen mezarlara gömmüşlerdir. (.............................)
- İlk Türk devletlerinde hükümdarlar sultan, padişah gibi unvanlar kullanmışlardır. (.................)
- Türklerde hukuk kuralları ilk kez Hunlar zamanında yazılı hale getirilmiştir. (.............................)
- Türklerde önemli devlet işleri Kurultay’da görüşülürdü. (.............................)
- Uygurlar Mani inancını benimsedikten sonra askeri açıdan güç kazanmışlardır. (.......................)

5. Destan ve yazıtlar ile ait oldukları Türk devletlerini, devletlerin altına (X) işareti yazarak eşleştiriniz.

DESTAN VE YAZITLAR	Asya Hun Devleti	I. Köktürk Devleti	II. Köktürk Devleti	Uygurlar
Türeyiş Destanı				
Oğuz Kağan Destanı				
Ergenekon Destanı				
Göç Destanı				
Orhun Yazıtları				

6. **Eski Türklerde göçebe yaşam tarzının olduğunu gösteren kanıtları (X) ile işaretleyiniz.**

	Hayvancılığın ve avcılığın temel geçim kaynağı olması.
	Uygurların tarımla uğraşmaları ve tarım arazilerini sulamak için kanallar yapması.
	Uzun süreli hapis cezalarının uygulanmaması.
	Kolay taşınabilir eşyaların kullanılması ve çadır kültürünün gelişmesi.
	Uygurların saray, tapınak, ev gibi mimari eserler bırakması

7. Orta Asya' da kurulmuş ilk Türk devletleri, ekonomik faaliyetleri gereği "konargöçer" bir yaşam tarzını benimsemişlerdir. Yazın serin ve otlakların bol olduğu yaylalara, kışın ise daha sıcak olan kışlaklara göç etmeyi gerektiren bu yaşam tarzında, barınma ihtiyaçlarını kıl çadırlarla karşılamışlardır. Bu çadırları ise yayalara ve kışlaklara arabalar sayesinde taşımışlardır.

Yukarıdaki bilgiler ışığında, Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletleri ile ilgili,

I. Ekonomik faaliyetleri hayvancılıktır.
II. İklim özellikleri yaşam tarzlarını doğrudan etkilemiştir.
III. Mimari gelişmemiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I
B) II, III
C) I, III
D) I, II ve III

8. Türklerde asker ve askerlik her zaman önemli olmuş, askerlik bir meslek olarak görülmemiş, ordu-millet anlayışıyla hareket edilmiştir. Millet savaşlara topyekûn katılmıştır. Ordu onlu sisteme göre teşkilatlanmış olup çoğu atlı birliklerden meydana gelmiştir. Bu birliklere hakan komuta etmiştir. Başlıca silahları ok, yay, kılıç, mızrak, kalkan, gürz vb. olmuştur.

Yukarıdaki bilgilere bakılarak ilk Türk devletleriyle ilgili,

I. Hakan aynı zamanda başkomutandır.
II. Türkler maden işlemede ileri gitmiş bir toplumdur.
III. Türklerde askerlik önemli bir meslektir.
IV. Türkler, hayvan gücünden sadece askeri amaçlarla yararlanmışlardır.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir ?

A) I ve II
B) I, II ve III
C) III ve IV
D) I, II ve IV

9. İlk Türk devletlerinin varlıklarını uzun süre devam ettiremeyip kısa sürede yıkılmasında;

I. kut anlayışı,
II. ülkenin, Hanedan ve üyelerinin ortak malı olarak görülmesi,
III. merkezi otoritenin güçlü olması,
IV. dış baskılar,

gibi unsurlardan hangileri etkili olmuştur?

A) I, II ve IV
B) I, III ve IV
C) II ve III
D) II ve IV

10. Türk tarihi ve külltürü ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

A) Türklerin ana yurdu Anadolu'dur.
B) Göktürkler saray ve tapınak yapımında çok ilerlemişlerdir.
C) Bilinen ilk Türk devleti Büyük Hun Devletidir.
D) Türklerin ilk destanı Ergenekon Destanıdır.

11. Eski Türklerde ordu-millet anlayışı hakimdi. Aynı zamanda çadır hayatı vardı. Ölen kişiler ise değerli eşyaları ile birlikte kurgan denilen oda şeklinde mezarlara gömülmekteydi.

Bu bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Düzenli bir orduya sahiptirler.
B) Ölümden sonra yaşama inanılır.
C) Yerleşik yaşam hakimdir.
D) Kurultay denilen meclisleri vardır.

12.
- Göçebe yaşam biçiminden yerleşik hayata geçen ilk Türk devletidir.
- Mani dinini benimseyerek savaşçı özelliklerini kaybetmişlerdir.
- Saray, tapınak, ev gibi kalıcı eserler yapmışlardır.

Özellikleri verilen Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hunlar
B) Köktürkler
C) Uygurlar
D) Selçuklular

13. 568 yılında Bizanslı elçi Zemarkhos ziyaret ettiği Köktürk kağanı için şunları söylemiştir: “Türk beyi beni önce ipeklerle süslenmiş bir çadırda karşılamıştı. Çadırın içinde çeşitli madenlerden yapılma heykelcikler, altın sürahi ve köşeleri altınlarla çevrili bir döşek vardı. Beyin başka bir çadırında da direkleri altın kaplama ve kuş figürleriyle süslü ortada ayakları altından olan bir taht bulunuyordu. Yine bir merasimde atlar tarafından çekilen bir taht üzerine oturmuştu.”

Elçinin anlattıklarından yola çıkarak Türk devletleri hakkında aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Türklerin madencilik ile uğraştıklarına
B) Konar göçer yaşam tarzını benimsedikleri, çadırlarda kaldıklarına
C) Geçimlerini tarım yaparak sağladıklarına
D) Türklerin atı evcilleştirip yaşamlarında ata yer verdiklerine

14. Yurdumdan ayrıldım kara bağlarım
Şimdi de Hunların çadırıdır yerim
Ocağım kül oldu ona ağlarım
Dünyaya gelmemiş olmak isterim
Yünden ip yapar, keçe giyerler
Koyunun etini yerler,
İçemem bakırla sunulan sütü
Davulu her gece durmaz döverler
Fırtına bozkırda gök gibi gürler
Yollar toz duman boğana kadar

Hun hükümdarı ile evlenen Çinli prensesin yazdığı şiirden yola çıkarak Hunların yaşantısına ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşılamaz?

A) Hunlar konargöçer yaşam tarzına sahiptir.
B) Orta Asya’da karasal iklim görülmektedir, bitki örtüsü de bozkırdır.
C) Hunların temel geçim kaynağı tarımdır.
D) Hunlarda madencilik, yapılan ekonomik faaliyetlerden biridir.

15. Türklerin ana yurdu Orta Asya’da kurulan ilk Türk devletlerinde coğrafyanın etkisi ile bozkır kültürü şekillenmiş, konargöçer yaşam görülmüştür. En önemli geçim kaynakları hayvancılıktır. Sözlü edebiyat çok gelişmiştir.

Yukarıda Türk devletlerinin hangi alandaki özelliklerinden bahsedilmemiştir?

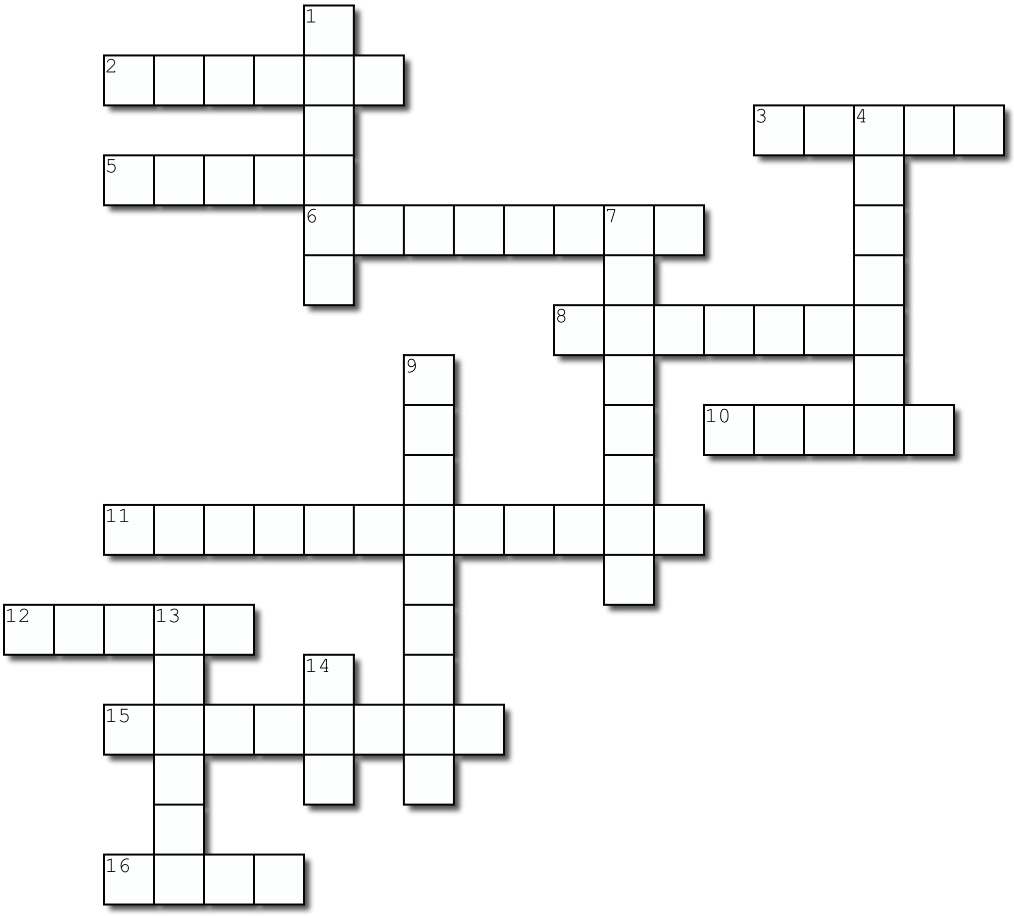
A) Coğrafi
B) Siyasi
C) Ekonomik
D) Kültürel

İSLAMİYETİN DOĞUŞU

16. Aşağıda verilen çengel bulmacayı çözünüz.

Sosyal Bilgiler

Tarihe Yolculuk

Soldan Sağa

2. Hicret'ten önce Medine'ye verilen isimdir.
3. Mekke'den Hicret edenleri misafir eden Medineli Müslümanlara verilen addır.
5. edineli Müslümanlar ile Mekkeli müşrikler arasında yapılan ilk savaştır.
6. Halifeliği saltanata dönüştüren devlettir.
8. Mekke'den Medine'ye göç eden Müslümanlara verilen addır.
10. Kur'an-ı Kerim'in çoğaltıldığı dönemin halifesidir.
11. İslamiyet'ten önce Arap yarımadası'nda yaygın olan inançtır.
12. Türklerin islamiyet'e geçmelerini hızlandıran savaştır.
15. İslamiyet öncesi Arap yarımadası'nın içinde bulunduğu döneme verilen addır.
16. Divan teşkilatını kuran halifedir.

Yukarıdan Aşağı

1. Mekke'den Medine'ye yapılan göçe verilen addır.
4. Abbasilerin Türkler için kurdukları şehirdir.
7. İlk halifedir.
9. Mekkeli müşriklerin Müslümanları hukuken tanıdığı antlaşmanın ismidir.
13. Abbasilerin sınır güvenliği için kurduğu şehirdir.
14. Dört halife döneminin son halifesidir.

17. Dört Halife Dönemi'nde gerçekleşen olaylar ile halifeleri, olayların başındaki harfleri halifelerin isimlerinin yazılı olduğu kutulara yazarak eşleştiriniz.

a. Kur'an-ı Kerimi kitap haline getirdim.

b. Hicri takvimi hazırlattım.

c. İlk İslam donanmasını kurdum.

d. Divan teşkilatını kurdum.

e. Kur'an-ı Kerimi çoğaltarak fethedilen bölgelere gönderdim.

f. İlk halifeyim.

g. İç karışıklıklar nedeniyle fetih yapamadım.

Hz. Ebubekir

Hz. Ömer

Hz. Osman

Hz. Ali

18. Zeynep, Abbasi Devleti'nin; Emir ise Emevi Devleti'nin özellikleri ile ilgili bilgiler vermiştir. Öğrencilerin verdiği doğru bilgilere ait harfleri altlarındaki kutucuklara yazınız.

A: Hz. Muhammed'in soyundan gelenler tarafından kurulmuştur.

B: Baskıcı yönetimi nedeniyle Türklerin İslamiyet'i kabulünü geciktirdi.

C: Halifelik babadan oğula geçmeye başladı.

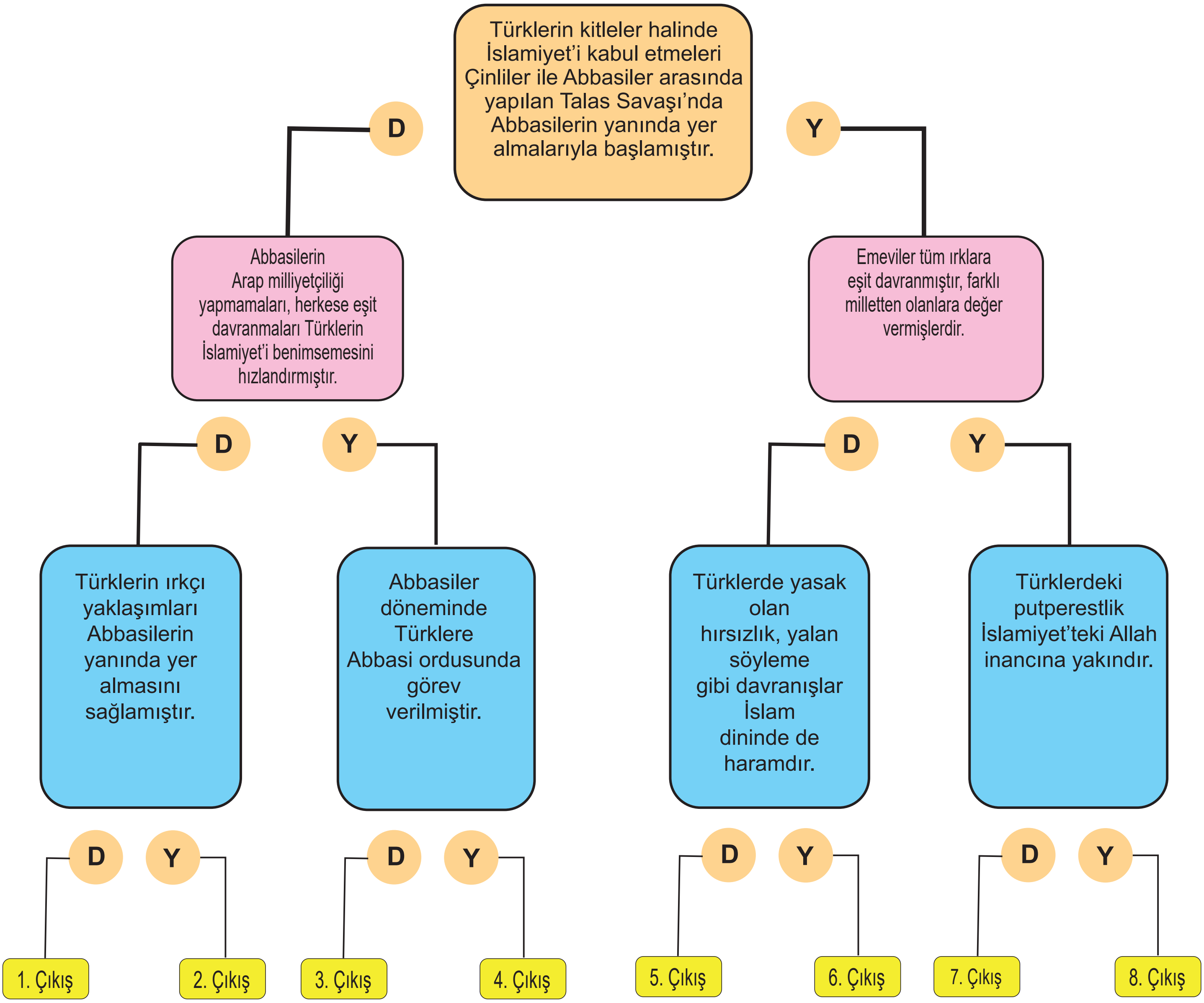
D: Türkler bu dönemde İslamiyet'i kabul etmeye başladı.

E: Müslüman dahi olsalar Arap olmayanlara karşı baskıcı yönetim uyguladılar.

F: İspanya'ya kadar seferler yaptılar. İspanya'da Endülüs Devletini kurdular.

G: Araplara ve diğer milletlere hoşgörülü davrandılar.

19. **Bilgiler, doğru (D) veya yanlış (Y) şeklinde değerlendirilerek ilerlendiğinde kaç numaralı çıkışa ulaşılır?**

20. **Cümlelerdeki bilgileri DOĞRU/YANLIŞ bölümüne (X) işareti yazarak değerlendiriniz.**

CÜMLELER	DOĞRU	YANLIŞ
İslamiyet öncesi Arap Yarımadası'nda halk refah ve barış içinde yaşamaktaydı.		
Hz. Muhammed güvenilir olduğu için halk tarafından ona "El Emin" unvanı verilmiştir.		
Mekkeli müşrikler Müslümanlara hoşgörülü davranmışlardır.		
Hz. Muhammed'in 622 yılında Mekke'den Medine'ye yaptığı yolculuğa "Hicret" denir.		
Hz. Muhammed'den sonra gelen ilk dört halife seçimle iş başına gelmiştir.		
İslamiyet'ten önce Mekkeliler tek tanrılı dinlere inanıyordu.		
İlk dört halife seçimle başa geçtiği için bu döneme Cumhuriyet Devri de denir.		

21. Aşağıda cümlelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

◯ Emevilerin hoşgörü politikası sayesinde Türklerin İslamiyet ile tanışması kolaylaşmıştır.

◯ Abbasiler Türklere özel olarak Samarra adlı şehri kurmuşlardır.

◯ Abbasiler döneminde halifelik babadan oğula geçen saltanata dönüşmüştür.

◯ Mekkeli müşrikler ile Medineli Müslümanlar arasındaki ilk savaş Uhud Savaşı’dır.

◯ Emeviler kendilerini üstün görüp aşırı Arap milliyetçisi bir politika izlemiştir.

◯ Hudeybiye Antlaşması ile Mekkeli müşrikler Müslümanları hukuken tanımıştır.

◯ Arap Yarımadası’nda İslamiyet öncesinde yanlış inançların hüküm sürdüğü döneme “Cahiliye Dönemi” denir.

22. Aşağıda İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Veda Hutbesi’nin benzer maddeleri verilmiştir.

	İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi	Veda Hutbesi	
1	Bütün insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğarlar. Akıl ve vicdana sahiptirler, birbirlerine karsı kardeşlik anlayışı ile davranmalıdırlar.	Ey insanlar! Allah’a sığının, azabından korunun. İnsanların mallarını eksik teslim etmeyin, değerlerini düşürmeyin, bedellerini eksik ödemeyin, mallarını kötülemeyin.	**a**
2	Hiç kimse keyfi olarak yakalanamaz, tutuklanamaz ve sürgün edilemez.	Birbirinizle tanışmanız, işlerinizi tedbirle idare etmeniz, karşılıklı olarak yardımlaşmanız, kültür ve medeniyet alışverişinde bulunmanız, birbirinize iyiliği tavsiye etmeniz için sizi milletler ve kabileler haline getirdik.	**b**
3	Herkesin tek başına ve ortaklaşa mülkiyet hakkı vardır. Hiç kimse keyfi olarak mülkiyetinden yoksun bırakılamaz.	“Ey müminler! Hiç kimsenin başkaları üzerinde üstünlüğü yoktur. Şeref ve üstünlük ancak fazilet iledir. Bütün Müslümanlar kardeştir. Eşit hakka maliktirler.”	**c**
4	Herkesin silahsız ve saldırısız toplanma, dernek kurma ve derneğe katılma özgürlüğü vardır. Hiç kimse bir derneğe girmeye zorlanamaz.	Ey insanlar! Sizi uyarıyorum herkes yalnızca kendi işlediği suçtan sorumludur. Suçlu evlattan dolayı baba sorumlu tutulamaz, suçlu babadan dolayı evlat da sorumlu tutulamaz.	**d**

Bu maddelere ait rakamlar ile harfler hangisinde doğru şekilde eşleştirilmiştir?

A) 1b, 2c, 3d, 4b
B) 1a, 2b, 3d, 4c
C) 1d, 2b, 3c, 4a
D) 1c, 2d, 3a, 4b

23. Medineli Müslümanlar ile Mekkeli müşrikler arasında 624 yılında Bedir Savaşı yapıldı. Bu savaşta üç yüz kişilik Müslüman ordusu bin kişilik müşrik ordusunu mağlup etti. Savaş sonunda esir alınan Mekkeli müşriklerden okuma yazma bilenlerin her biri, on Müslüman'a okuma yazma öğretme karşılığında serbest bırakıldı.

Yukarıdaki bilgilere bakarak,

I. Müşrikler savaş tecrübesi bakımından Müslümanların gerisindedirler.
II. Savaşların kazanılmasında askeri üstünlük çok önemlidir.
III. İslam dininde eğitim önemli bir unsurdur.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

A) I ve II
B) I ve III
C) Yalnız III
D) II ve III

24. **Hz.Osman Döneminde yaşanan bazı gelişmeler şunlardır:**

I. İlk İslam donanması oluşturulmuştur.
II. Kıbrıs fethedilmiştir.
III. İran'ın fethi tamamlanmıştır.

Bu gelişmelerden hangileri İslam devletinin denizcilik faaliyetleriyle ilgilidir?

A) I, II ve III
B) I ve III
C) I ve II
D) II ve III

25. Dört Halife Dönemi adaletli, hoşgörülü yönetimin etkili olduğu bir dönemdir. Dört Halife Dönemi'nde İslam dünyasında çok önemli gelişmeler olmuştur. Hz Ebubekir, Hz Ömer, Hz Osman ve Hz Ali seçimle iş başına gelmiştir. Herkesin kararına önem verilmiş, herkes hakkını kullanmış ve ortak kararla halifeler seçilmiştir.

Yukarıdaki cümleyi kuran öğrencisine Sibel Öğretmen hangi soruyu sormuş olabilir?

A) Dört Halife Dönemi'ne neden Cumhuriyet Dönemi denmektedir?
B) İlk halife kimdir ve nasıl seçilmiştir?
C) En adaletli halife kimdir ve neden adaleti ile tanınır?
D) Hoşgörülü yönetimiyle herkese örnek olan halife kimdir?

26. Halifeliği saltanata dönüştüren Emeviler Arap olmayan Müslümanlara iyi davranmazken sonra kurulan Abbasi devleti ise tam tersini yapmış ve başta Türkler olmak üzere Arap olmayan Müslümanlara çok iyi yaklaşmışlardır.

Verilen bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine <u>ulaşılamaz?</u>

A) Emeviler döneminde halifelik babadan oğula geçmeye başlamıştır.
B) Emeviler döneminde Arap milliyetçiliği görülmektedir.
C) Abbasilerde hoşgörü politikası hakimdir.
D) Türklerin islamiyete girmesi Emeviler döneminde hızlanmıştır.

27. Ey insanlar! Kadınların haklarını gözetmenizi ve bu hususta Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Sizin kadınlar üzerinde hakkınız, kadınların da sizin üzerinizde hakkı vardır.

Ey mü'minler! Size iki emanet bırakıyorum, onlara sarılıp uydukça yolunuzu hiç şaşırmazsınız. O emanetler, Allah'ın kitabı Kur-ân-ı Kerim ve Peygamberin sünnetidir.

Mü'minler! Sözümü iyi dinleyiniz ve iyi belleyiniz! Müslüman, Müslüman'ın kardeşidir ve böylece bütün Müslümanlar kardeştirler.

Ey insanlar! ...Arabın Arap olmayana, Arap olmayanın da Arap üzerine üstünlüğü olmadığı gibi; kırmızı tenlinin siyah üzerine, siyahın da kırmızı tenli üzerinde bir üstünlüğü yoktur. Üstünlük ancak takvada, Allah'tan korkmaktadır.

Veda Hutbesi'nin yukarıda verilen bölümlerinden hareketle söylenebilecek en genel yargı hangisidir?

A) Kadınlarla erkekler eşit hale getirilmiştir.
B) İslam toplumuna sosyal ve toplumsal alanda öğütler verilmiştir.
C) Sınıf ayrımına karşı çıkılmıştır.
D) Müslümanlar arasında dayanışma arttırılmaya çalışılmıştır.

28. İslamiyetin doğuşu ile başlayan değişim Hicret'in yaşanmasıyla Medine'de de devam etmiştir.

Hangisi Hz. Muhammet'in Medine'ye gelmesinden sonra yaşanan değişimlerden değildir?

A) Medine Sözleşmesi ile toplumsal barışın sağlanması
B) İslam tarihinin başlaması
C) Yahudilerin Medine'den çıkarılması
D) Muhacir-Ensar kardeşliğinin sağlanması

29. İslamiyet'ten önce güçlünün sözünün geçtiği, sosyal hayatta eşitsizliğin hakim olduğu bir Arabistan vardı. Araplar, kabileler halinde yaşardı. Her kabile kendisini diğerinden üstün görür ve aralarında oluşan kan davalarından dolayı birbirleriyle sürekli mücadele ederlerdi. Kız çocuklarına değer verilmez, köleleştirilen insanlar bir eşya gibi alınıp satılırlardı. İslam dini Arabistan'da yaygınlaşmaya başlayınca bazı değişimler yaşanmaya başladı.

Buna göre,

I. Kölelik yasalaştı ve yaygınlaşmaya başladı.
II. Kabileler arasında kan davaları azalmaya başladı.
III. Kadınlar düşüncelerini daha rahat ifade edebilmeye başladı.

ifadelerinden hangilerinin bu gelişmeler arasında olduğu söylenebilir?

A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

TÜRKLER İSLAMİYET İLE TANIŞIYOR

30. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere verilen kelimelerden uygun olanları getiriniz.

Nizamülmülk	Karahanlılar	Kutadgu Bilig	Talas Savaşı	Biruni
Ribat	Divan-ı Lügatit Türk	Hz. Osman	Farabi	Büyük Selçuklu
Kaşgarlı Mahmut	Bimarhane	Nizamiye	Malazgirt	Cihat
Samarra	Dandanakan Savaşı	Hz. Ömer	Gazneli Mahmut	

- “Sultan” unvanını kullanan ilk Türk hükümdarı …………………………….
- Abbasiler ile Çinliler arasındaki ……………………………… sonrasında Türkler kitleler halinde İslamiyet ile tanışmıştır.
- ……………………………. Divanı Lügatit Türk adıyla ilk Türkçe sözlüğü hazırlatmıştır.
- Tarihteki ilk Müslüman Türk devleti …………………………….
- Gazneliler ile Selçuklular arasında yapılan ………………………….ile Gazneliler yenilmiş ve yıkılma sürecine girmiştir.
- ……………………………. Hindistan’a 17 sefer düzenleyerek bu bölgede İslamiyet’i yaymıştır.
- Sultan Mahmut, ……………………………. için “Sarayımın en değerli hazinesidir.” ifadesini kullanmıştır.
- ……………………………….Devleti Anadolu’nun Türk yurdu olması için Bizans Devleti ile mücadele etmiştir.
- Yusuf Has Hacip ……………………………. adlı eserinde hükümdarlara devlet yönetimi konularında tavsiyeler vermiştir.
- Büyük Selçuklu Devleti veziri …………………………….kendi adını taşıyan …………………………….Medreseleri’ni açarak bilimin gelişmesini sağlamıştır.
- Karahanlılar döneminde ……………………………. adı verilen hastaneler yaptırılmıştır.
- Türklerdeki “Cihan Hakimiyeti” anlayışı ile İslamiyet’teki …………………………….anlayışı benzerlik göstermektedir.
- Türkler ile Müslümanlar arasındaki komşuluk ilişkileri ……………………………. döneminde başlamıştır.
- Karahanlılar döneminde ……………………………. adı verilen kervansaraylar yapılmıştır.
- Abbasiler döneminde ……………………………. adı verilen Türk şehri kurulmuştur.

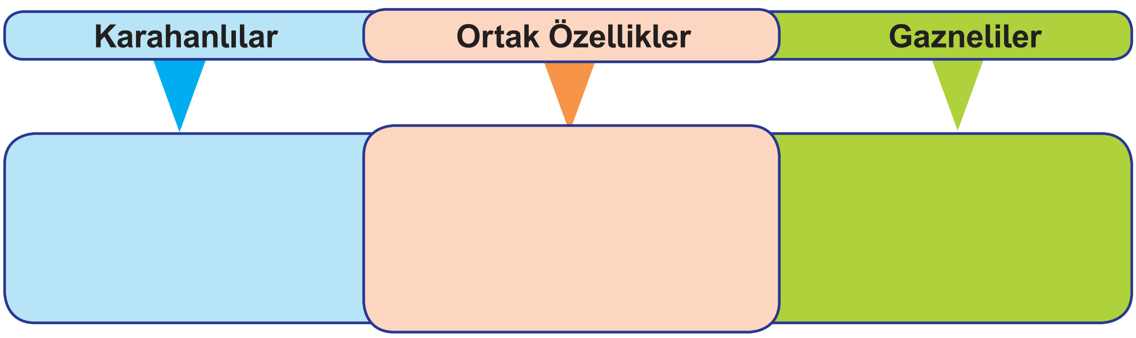
31. Aşağıdaki soruları tabloda verilen bilgilerin numaralarını soruların yanındaki kutulara yazarak cevalayınız.

1	İbadet yeri olarak camiler inşa edildi.	2	Heykel sanatı zayıflamaya başladı.	3	Ordu millet anlayışı vardır.
4	Örfi hukuk kuralları uygulandı.	5	Köktürk ve Uygur alfabeleri kullanıldı.	6	Bilim merkezi olarak medreseler açıldı.
7	Hükümdarlara Han, Hakan ve Kağan unvanı verilir.	8	Tasavvuf müziği gelişmiştir.	9	Devlet işleri kurultayda görüşüldü.
10	“Cihan Hakimiyeti” anlayışı vardır.	11	Şer’i hukuk kuralları uygulandı.	12	Arap alfabesi kullanıldı.

Bilgilerden hangileri İslamiyet öncesi Türklerin yaşayışlarına aittir?	
Bilgilerden hangileri İslamiyet sonrası Türklerin yaşayışlarına aittir?	
Bilgilerden hangileri İslamiyet öncesi ve sonrasında aynı kalmıştır?	

32. Aşağıda verilen Karahanlılar ve Gazneliler’e ait bilgilerle bu iki devletin ortak özelliklerini uygun yerlere bilgilerin numaralarını yazarak gösteriniz.

1. Orta Asya'da kurulmuşlardır.
2. Afganistan topraklarında kurulmuşlardır.
3. İslamiyet'in yayılmasına öncülük etmişlerdir.
4. Dandanakan Savaşı sonrası yıkılma sürecine girmişlerdir.
5. Orduları tamamen Türklerden oluşturulmuştur.
6. Türkçe'yi resmi dil ilan etmişlerdir.
7. Resmi dilleri Arapça'dır.
8. Eğitim ve bilimin gelişmesi için gayret göstermişlerdir.
9. Cihat anlayışını benimsemişlerdir.
10. İslamiyet'i Hindistan'a kadar yaymışlardır.

33. Hindistan'a on yedi sefer düzenleyerek bölgeye İslamiyet'i götüren Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

A) Karahanlılar
B) Gazneliler
C) Selçuklular
D) Danişmentliler

34. İlk Türk-İslam devletlerinde hükümdarlar, bilim insanlarını destekleyerek bilimsel çalışmalarında onlara her türlü imkânı sunmuşlardır. Gazne hükümdarı Sultan Mahmut'un bilim insanı Birûni için kullandığı "sarayımın en değerli hazinesi" ifadesi bu durumun en güzel örneğidir.

Metinden hareketle aşağıdaki hangisi söylenebilir?

A) İlk Türk- İslam devletleri eğitim ve bilimin gelişmesi için gayret göstermişlerdir.
B) İlk Türk- İslam devletlerinde bilim sayesinde güçlü bir ekonomi kurulmuştur.
C) Biruni dönemin en aydın bilim insanıdır.
D) Türk- İslam medeniyetinde en önemli bilim insanlarından biri de Sultan Mahmut'tur.

35. Gaznelilerin ve Selçukluların resmi dili arapça iken Karahanlıların resmi dili Türkçedir. Aynı zamanda Karahanlılar ribat adlı kervansaraylar ve bimarhane adlı hastaneleri yapmışlardır.

Buna göre,

I. Selçuklularda Türk dilinin gelişimi yavaşlamıştır.
II. Karahanlılar milliyetçiliğe önem vermemiştir.
III. Karahanlılarda ticaret önemli bir yere sahiptir.

ifadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I
B) I ve III
C) I ve II
D) I, II ve III

36. "Türkler, Abbasi ordusu içerisinde Bizans'ın saldırılarına karşı İslam topraklarını korumuşlardır."

Bu sözlerle başlayan bir konu anlatımına verilebilecek en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

A) Türker'in İslamiyet'i Kabul Etme Nedenleri
B) Türk-Bizans Savaşları
C) Türklerin İslamiyet'e Hizmetleri
D) İslamiyet'in Türklere Etkileri

37. Türklerin İslamiyet'i kabulleriyle birlikte;

I. devlet yöneticilerinin sultan, hünkâr, gıyaseddin, padişah gibi unvanlar kullanmaları,
II. tarım, hayvancılık, madencilik ve ticaret gibi ekonomik faaliyetlerde bulunmaları,
III. töreye dayanan örfi hukuk kurallarını şer'i hukuk kurallarına göre yorumlayıp uygulamaları,

değişimlerinden hangileri meydana gelmiştir?

A) Yalnız II
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

38. Türklerin İslamiyeti kabulüyle birlikte siyasi, sosyal ve kültürel hayatlarında meydana gelen değişimlerden hangisi İslam dininin yayılma hızını arttırmıştır?

A) Gaza ve cihat anlayışının benimsenmesi
B) Cami, medrese, kervansaray gibi yapıların inşa edilmesi
C) Şer'i hukuk kurallarının uygulanmaya başlanması
D) Tasavvuf müziğinin gelişmesi

39. Karluk, Yağma, Çiğil boylarının Uygur devletini yıkmasıyla Bilge Kül Kadir Han tarafından 840 yılında kurulmuştur. Kurulan devletin merkezi Balasagun'dur. Devlet, Orta Asya'da İslamiyet'i kabul eden ilk Türk devleti olmuştur.

Yukarıdaki metin incelendiğinde Karahanlıların;

I. dini,
II. ekonomik,
III. siyasi

özelliklerinin hangisinden söz <u>edilmemiştir</u>?

A) I ve II
B) II ve III
C) Yalnız II
D) Yalnız III

40. Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra meydana gelen değişimlerden hangisi halkın yaşantısını doğrudan <u>etkilememiştir</u>?

A) İbadet şekillerinin değişmesi
B) Şehirleşmenin başlamasıyla ticaretin gelişmesi
C) Kurultayın yerini divanın alması
D) Şer-i hukuk kurallarının da kullanılmaya başlanması

YENİ YURT ANADOLU

41. Aşağıda verilen kavram haritasında boş bırakılan yerleri doldurunuz.

KAVRAM HARİTASI

Türklerin Anadolu'ya yerleşmeleri ve yurt edinmeleri ile ilgili verilen kavram haritasında boş bırakılan kutucuklara uygun kavramları yazınız.

ANADOLU'NUN KAPILARINI TÜRKLERE AÇAN SAVAŞ

M..............................
....

BU SAVAŞTAN SONRA ANADOLU'DA KURULAN İLK TÜRK BEYLİKLERİ

S.........................
....
KURUCUSU
S...................................

A.........................
....
KURUCUSU
A...................................

D.........................
....
KURUCUSU
D...................................

M.........................
....
KURUCUSU
M...................................

Ç.........................
....
KURUCUSU
Ç...................................

BU BEYLİKLERİN ANADOLU'NUN TÜRKLEŞMESİNE KATKI SAĞLAMAK AMACIYLA İNŞA ETTİĞİ YAPILAR

C.........................
....

M.........................
....

Ş.........................
....

B.........................
....

İ.........................
....

BU SAVAŞTA BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ'NİN KOMUTANI

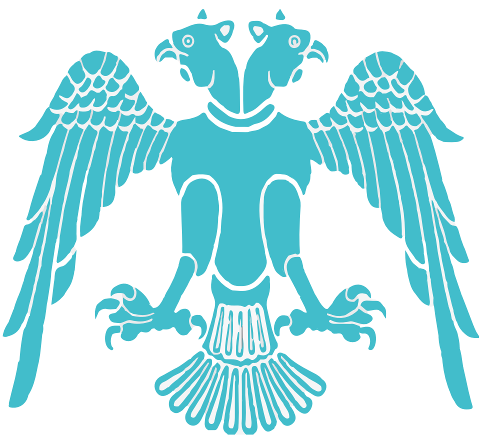
A.............................

BU SAVAŞTA TÜRKLERİN KULLANDIĞI SAVAŞ TAKTİĞİ

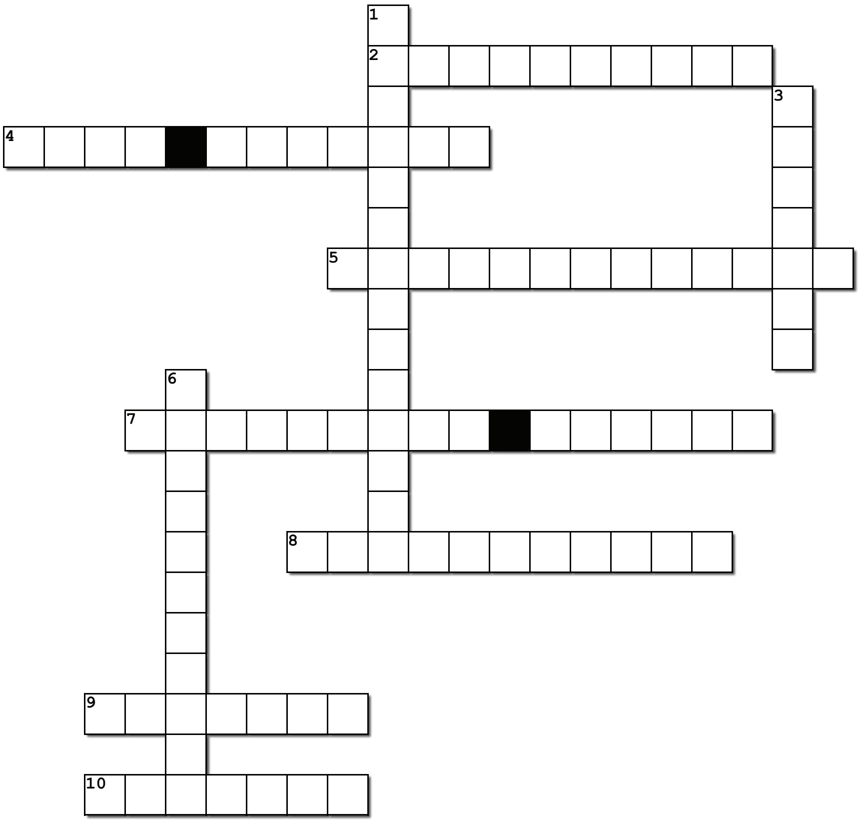
T.............................

BU TAKTİĞİN KULLANILMASI SONUCUNDA, SAVAŞI KAZANIP ANADOLU'YA YERLEŞEN TÜRKLERİ ANADOLU'DAN ÇIKARMAK İÇİN HRİSTİYANLARIN DÜZENLEDİKLERİ SEFERLER

H.............................

42. Türkiye Selçukluları Dönemi'nde Anadolu'yu yurt edinme sürecinde yaşanılan askeri, kültürel, siyasi ve ekonomik faaliyetler ile ilgili verilen kavramları bulmacaya yerleştiriniz.

Soldan Sağa

2. Malabadi Köprüsü'nü inşa eden Türk Beyliği
4. Denizcilikle uğraşan ilk Türk Beyliği (iki kelime)
5. UNESCO tarafından koruma altına alınan Divriği Ulu Cami'ni inşa eden Türk Beyliği
7. Anadolu'da ilk Türk beylikleri dönemini başlatan savaş (iki kelime)
8. Anadolu'da ticareti canlandırmak için inşa edilmiş yapılar
9. Türk-İslam mimarisinde merkezde bir caminin olduğu, çevresinde halkın ihtiyaçlarının karşılandığı hamam, şifahane… vb.) toplu yapılara verilen ad
10. Deniz ticaretini geliştirmek amacıyla gemilerin yapıldığı ve onarıldığı yerlere verilen ad

Yukarıdan Ağaşıya

1. Anadolu'daki ilk medrese olan Yağıbasan Medresesi'ni inşa eden Türk Beyliği
3. Türkiye Selçukluları döneminde İslami ilimler ve pozitif bilimlerin okutulduğu eğitim kurumları
6. Anadolu'da kurulan ilk Türk Beyliği

43. Aşağıda Anadolu'nun Türkleşmesini sağlayan olaylar ve kişiler verilmiştir. Bu olay ve kişilerin Anadolu'nun Türkleşmesine katkılarını açıklayarak yazınız.

1048 Pasinler Savaşı	....
1071 Malazgirt Savaşı	....
Anadolu Selçuklu Devleti ve Beyliklerin Kurulması	....
Mevlana, Yunus Emre, Hacı Bektaşı Veli, Ahi Evran gibi mutasavvıfların varlığı	....
1176 Miryakefalon Savaşı	....

44. Aşağıda verilen bilgiler ile beylik ve devletleri (X) işareti ile eşleştiriniz.

	Büyük Selçuklu Devleti	Saltuklular	Danişmentliler	Mengücekliler	Artuklular	Çaka Beyliği	Anadolu Selçuklu Devleti
Bizans ile yapılan ilk büyük savaş olan Pasinler Savaşı'nı yapmışlardır.							
Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da kurulmuşlardır.							
Denizcilikle uğraşan ilk beyliktir.							
Anadolu'da kurulan ilk Türk beylikleri içerisinde en güçlü beyliktir.							
Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliğidir.							
İnşa ettikleri Divriği Ulu Cami, Anadolu'daki ilk külliyedir.							
Yaptıkları Miryokefalon Savaşı ile Anadolu'daki Türk hakimiyeti kesinleşmiştir.							
Döneminin en büyük veziri Nizamülmülk'tür.							
Beylikten kalan eserler Malabadi Köprüsü (Diyarbakır), Mardin Hatuniye Medresesi, Diyarbakır Ulu Camidir.							
Kösedağ Savaşı ile yıkılış sürecine girmiştir.							

45. **Türklerin Anadolu'da inşa etmiş oldukları mimari eserlerin isimlerini tanımlardaki uygun boşluklara yazınız.**

ŞİFAHANE | MEDRESE | BEDESTEN | KÜLLİYE | TÜRBE | İMARETHANE | KERVANSARAY | TERSHANE

- İnsanların alışverişlerini yaptıkları çarşı ve pazarlara …………………...…. denir.
- Gemilerin yapıldığı ve tamir edildiği yerlere …………………...…. denir.
- Ticaret yolları üzerine inşa edilen kervanların güvenli bir şekilde dinlendikleri ve konakladıkları yerlere …………………...…. denir.
- Türk-İslam mimarisinde merkezde bir caminin etrafında halkın çeşitli ihtiyaçlarının karşılandığı imarethane, kütüphane, medrese, hamam, bedesten, şifahane gibi yapıların olduğu genel yapıya …………………...…. denir.
- Hastaların tedavi edildiği yerlere …………………...…. denir.
- Fakir halka yemek yapılan aşevlerine …………………...…. denir.
- İslam ülkelerinde eğitim-öğretim yapılan yerlere …………………...…. denir.
- Genellikle ünlü bir kimse için yapılmış olan ve içinde o kimsenin mezarı bulunan yapılara …………………...…. denir.

Aşağıda verilen görseller 46. ve 47. sorular için kullanılacaktır.

Mama Hatun Külliyesi

Yağıbasan Medresesi

Divriği Ulucami

Malabadi Köprüsü

46. **Yukarıda verilen tarihi eserler ile ait oldukları beylikleri görseldeki numaralarını yazarak eşleştiriniz.**

MENGÜCEKLİLER | ARTUKLULAR | DANİŞMENTLİLER | SALTUKLULAR

47. **Yukarıdaki yapıların Anadolu'nun Türkleşmesine olan katkılarını kısaca açıklayınız.**

....

....

48. Türklerin Anadolu'yu yurt edinmesinde,

I. Anadolu'da güçlü bir devletin olmaması,
II. Anadolu'da su kaynaklarının bol olması,
III. Anadolu'daki iklim koşullarının uygun olması

özelliklerinden hangileri etkili olmuştur?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

49. Beylerim!
Anadolu'da nereyi fethederseniz orası sizindir. Fethettiğiniz yerlerde beyliğinizi kurunuz.

Sultan Alparslan, Türk beylerine bu sözünü neden söylemiştir?

A) Fetihleri bitirmek
B) Anadolu'yu bölmek
C) Fetihleri hızlandırmak
D) Beylik sayısını artırmak

50. Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinin Anadolu'daki önemli eserlerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

- Saltuklu eserleri; Erzurum Kale Camisi, Mama Hatun Külliyesi ve Emir Saltuk Türbesi
- Danişmentliler; Tokat Niksar Yağıbasan Medresesi
- Mengücekliler; Sivas Divri Ulu Camii
- Artuklular; Malabadi Köprüsü (Diyarbakır), Mardin Hatuniye Medresesi, Diyarbakır Ulu Cami

Buna göre aşağıda verilen bilgilerden hangisine kesin olarak ulaşılabilir?

A) Eğitim alanında en ileri gitmiş beylik Danişmentlilerdir.
B) Anadolu'daki en önemli eserleri Saltuklular ortaya koymuşlardır.
C) Anadolu'da kurulmuş Türk beylikleri Anadolu'da imar faaliyetinde bulunmuşlardır.
D) Anadolu ilk Türk beylikleri dönemin en gelişmiş medeniyetini oluşturmuşlardır.

51. Anadolu'nun kapılarının Türklere açılmasını sağlayan savaş ve Anadolu'nun tapusunun Türklere geçtiği savaş olarak nitelendirilen savaşlar sırasıyla aşağıdakilerden hangisidir?

	Anadolu'nun Kapılarını Açan Savaş	Anadolu'nun Tapusunun Alındığı Savaş
A)	Pasinler Savaşı	Miryokefalon Savaşı
B)	Miryokefalon Savaşı	Malazgirt Savaşı
C)	Malazgirt Savaşı	Pasinler Savaşı
D)	Malazgirt Savaşı	Miryokefalon Savaşı

52. Kervanların konaklaması için kervansaraylar yapılmıştır. Bu kervansaraylarda kalan tüccarların dinlenme, beslenme, sağlık ve temizlik ihtiyaçları üç gün boyunca ücretsiz olarak karşılanırdı. Kervansarayların içinde odalar, mescit, hamam, çeşme gibi bölümler ile hekim, veteriner, nalbant ve hayvanların bakımını yapan görevliler bulunurdu. Türkiye Selçukluları ticaret yollarında zarara uğrayan tüccarların kayıplarını karşılayarak ilk sigorta uygulamasını hayata geçirdiler. Tüccarları yolculukları boyunca rahat ettirmek ve her türlü tehlikeden korumak için önlemler aldılar.

Yapılan bu faaliyetlerin temel amacı nedir?

A) Şehirlerin güvenliğini sağlamak
B) Kültürü geliştirmek
C) Kervansaraylardan para kazanmak
D) Ticareti geliştirmek

53. Türkiye Selçukluları döneminde Kayseri'de Gevher Nesibe Darüşşifası ve Kayseri Kalesi, Konya'da İnce Minareli Medrese ve Alaaddin Camii gibi mimari eserler yapılmıştır.

Bu örneklerden yola çıkarak,

I. En çok ticarete önem verilmiştir.
II. Bayındırlık ve imar faaliyetleri yapılmıştır.
III. Eğitime ve savunmaya önem verilmiştir.

ifadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) Yalnız II

54. I. Göçebe halinde yaşayan Türkmenleri fethedilen topraklara yerleştirmek
II. Fethedilen yerlere kervansaraylar yapmak
III. Anadolu'nun çeşitli yerlerine medreseler inşa etmek

Türklerin Anadolu'yu yurt edinme sürecinde yapmış oldukları yukarıdaki faaliyetlerin ilgili oldukları alanlar hangisinde doğru bir şekilde sıralanmıştır?

	I	II	III
A)	Siyasi	Sosyal	Ekonomik
B)	Sosyal	Ekonomik	Kültürel
C)	Kültürel	Ekonomik	Sosyal
D)	Sosyal	Kültürel	Ekonomik

55. Türkiye Selçuklu Devleti'nin XII. yüzyılın ortalarından itibaren oluşturdukları güven ortamı Anadolu'yu kültür ve medeniyet merkezi haline getirmiştir. Bu dönemde eğitim, sağlık, ticaret alanlarında birçok yapı meydana getirmişlerdir.

Aşağıdakilerden hangisi sırası ile eğitim, sağlık, ticaret alanındaki yapılara örnektir?

	Eğitim	Sağlık	Ticaret
A)	Medrese	Şifahane	Kervansaray
B)	Medrese	Külliye	Şifahane
C)	Kervansaray	Medrese	Şifahane
D)	Medrese	Külliye	Şifahane

56. Türkiye Selçuklu Devleti döneminde Anadolu'da birçok medrese inşa edilmiştir. Bu medreseler genellikle merkezinde cami, etrafında hamam, şifahane, kütüphane gibi yapıların olduğu "külliye" adı verilen yapı topluluğu içerisinde bulunmuştur. İmar edilen bu yapılar Anadolu'nun kültür hayatının gelişmesinde önemli katkıda bulunmuşlardır.

Bilgilerden hareketle medreselerle ilgili,

I. Askeri savunma için önemlidir.
II. Eğitim, sağlık gibi toplumsal ihtiyaçların karşılandığı yerlerdir.
III. Dini ve sosyal yapıların bir araya gelmesiyle oluşan yapılardır.

ifadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

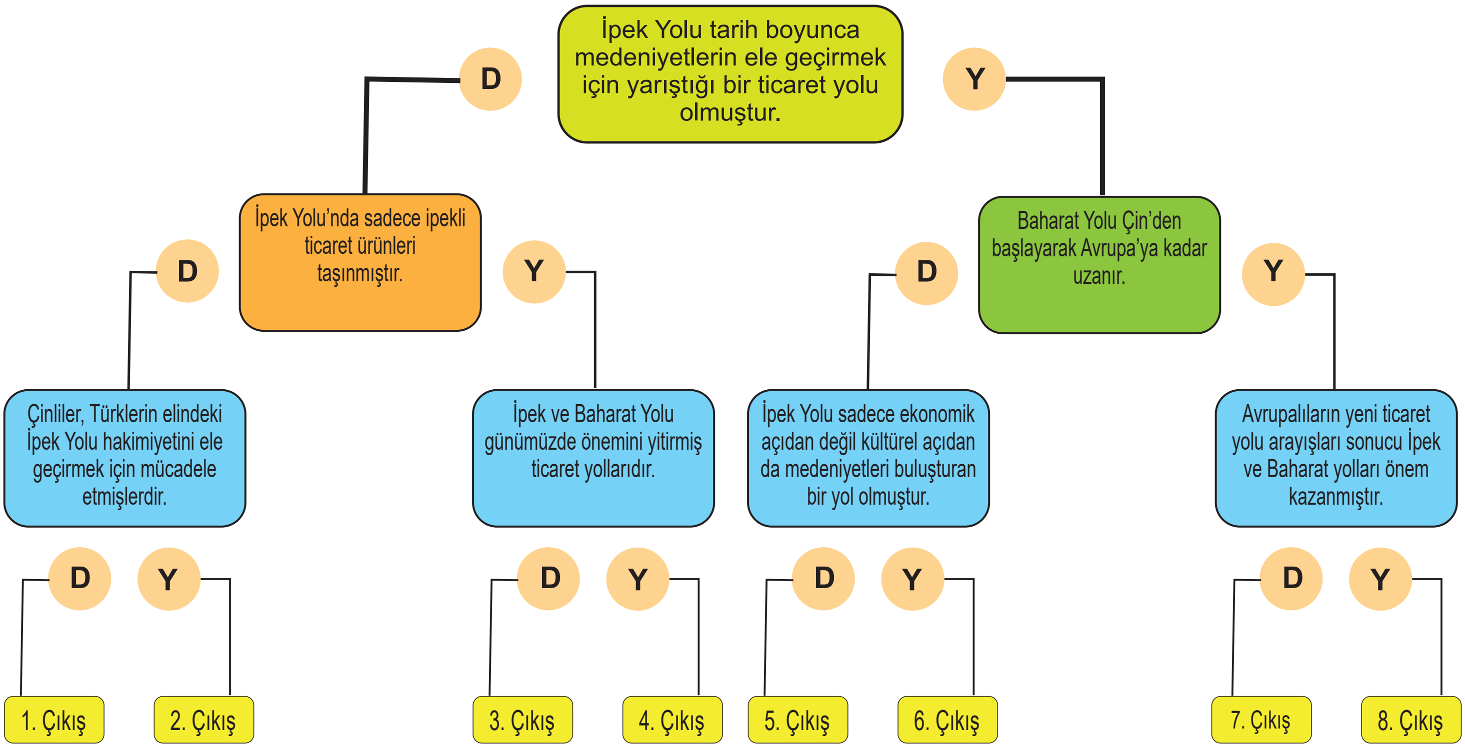
57. 1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadoluya gelen ve Anadolu'yu yurt edinmeye başlayan Türkler çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetlerde bulunarak buraları yaşanabilir bir yer haline getirmişlerdir. Burada özellikle ticareti geliştirmek adına çalışmalar yapmışlar ve bu konuda çeşitli imar faaliyetlerinde bulunmuşlardır.

Hangisi ticaretin geliştirilmesi için inşa edilmiş yapıdır?

A) Medrese
B) Şifahane
C) İmarethane
D) Kervansaray

TARİHİ YOLLAR

58. Bilgiler, doğru (D) veya yanlış (Y) şeklinde değerlendirilerek ilerlendiğinde kaç numaralı çıkışa ulaşılır?

59. Ticaret yollarına hakim olmanın devletlere ekonomik, siyasi, askeri ve kültürel yönlerden sağlayacağı katkıları kısaca açıklayınız.

....

....

....

60. Bilgileri verilen ticaret yollarının isimlerini bilgilerin üstündeki kutulara yazınız.

Çin'in Xi'an (Şian) kentinden başlayarak Hazar Denizi'nin güneyinden ve kuzeyinden iki kol hâlinde Avrupa'ya uzanan tarihî ticaret yoludur.	Hindistan'daki baharatların Basra Körfezi, Kızıldeniz ve Mısır yoluyla Akdeniz'e, buradan gemilerle Avrupa'ya taşınmasında kullanılan tarihî ticaret yoludur.	Lidyalıların başkenti Sardes'ten başlayıp Anadolu'yu geçip Mezopotamya'daki Ninova şehrine oradan da Persepolis'e kadar ulaşan antik ticaret ve ulaşım yoludur.

61. İpek Yolu, tarih boyunca çok çeşitli malların kervanlarla taşındığı önemli bir ticaret yolu olmuştur. Bu ticaret yolunda ipek gibi bazı ürünler diğerlerine göre çok daha fazla kendine yer bulmuştur.

Hangisi İpek Yolu'nda ticareti yaygın olarak yapılan ürünlerden biri değildir?

A) Porselen
B) Kağıt
C) Kömür
D) Cam

62. **Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde ticaret yollarının siyasi hayata etkisine örnek verilmiştir?**

A) İpek Yolu sayesinde matbaa ve kağıdın batıya ulaşması
B) İpek Yolu hakimiyeti için devletlerin birbirleriyle savaşmaları
C) Uygurluların İpek Yolu üzerinden Maniheizm dinini öğrenmeleri
D) Türklerin İpek Yolu üzerinden at, et, kürk ticareti yapmaları

63. İpek Yolunda ticari ürünler şehirden şehire, ülkeden ülkeye kervanlar aracılığıyla taşınıyordu. Kervanlar gittiklerin ülke ve şehirlerde geldikleri yerlerin dilini, inandıkları dinleri ve yaşanan gelişmelerin bilgilerini de beraberinde götürmüş oluyorlardı.

Metinde İpek Yolu'nun ticari yönünün dışında hangi etkisinden söz edilmiştir?

A) Ekonomik kazanç
B) Askeri güç
C) Kültürel etkileşim
D) Siyasi gelişme

64. Çin'den başlayıp Avrupa'ya kadar uzanan İpek Yolu'nda ipeğin yanında deri, porselen, mücevher ve değerli mallar da taşınırdı. Bu önemli ticaret yolu üzerinde bulunan Türk devletleri de İpek Yolu'na hakim olmak için bazen diğer devletlerle işbirliği yaparlar bazen de onlarla savaşırlardı. Her ne kadar bu ticaret yolu savaşlara sebep olsa da aynı zamanda farklı milletlerin birbirlerini tanımasını da sağlardı.

Bu bilgilere göre İpek Yolu'yla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

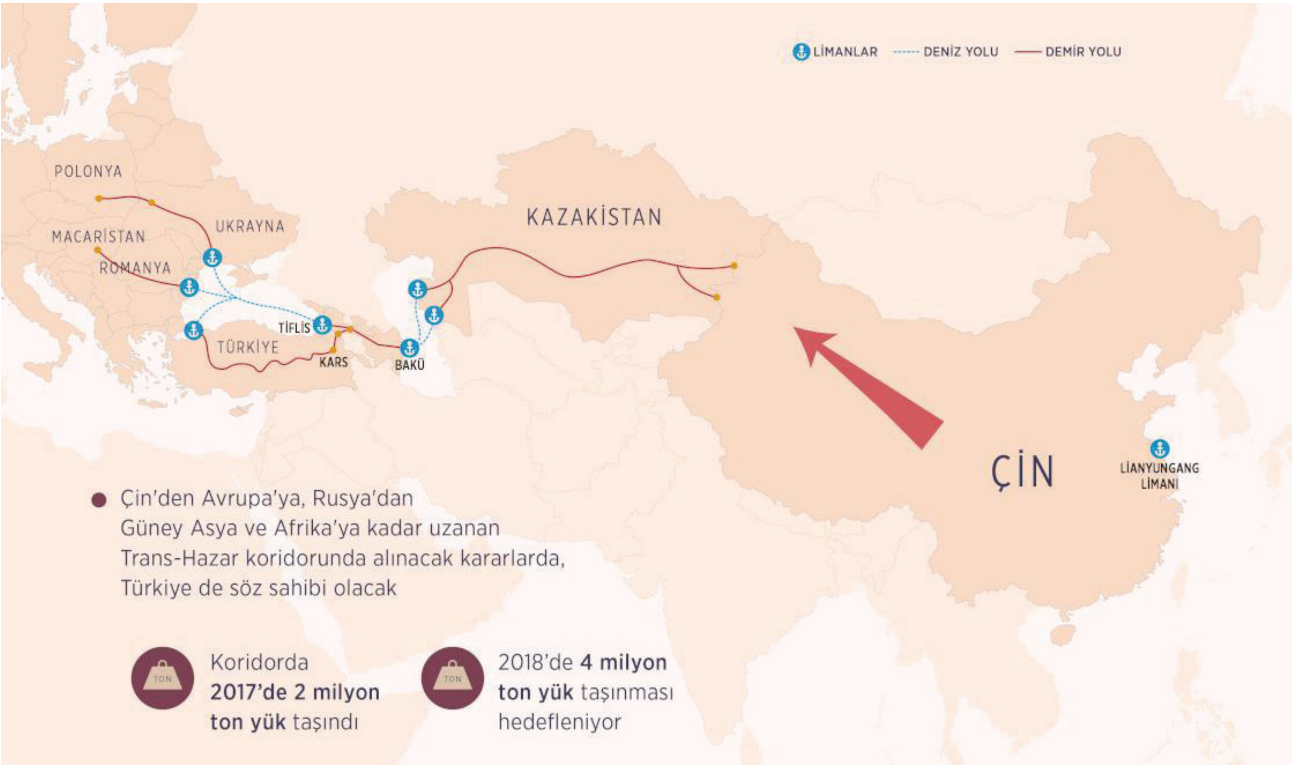
A) Kültürel etkileşime açık bir ticaret yoludur.
B) Baharat Yolu'ndan çok daha önemlidir.
C) Çin devletinin hakimiyeti altındadır.
D) Devletler arası kalıcı ittifaklar oluşmuştur.

65. Orta Asya'da İpek Yolu denetiminin uzun süre Türk devletlerinin elinde bulunması, bu devletlerin ekonomik anlamda da güçlenmesini sağlamıştır. Bu yüzden Çinliler Türklerin elindeki İpek Yolu'nu ele geçirmek için uzun yıllar mücadele etmişlerdir. İpek Yolu savaşlara neden olmuştur. İpek Yolu sadece ipeğin değil deri, porselen, mücevher vb. değerli birçok malın taşındığı bir yol olmuştur. Bu yol sadece ticari anlamda değil, kültürel etkileşim anlamında da yol üzerinde bulunan devletlerin birbirinden etkilenmesine neden olmuştur.

Bu bilgilerden yola çıkarak İpek Yolu hakkında aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Ticaret yolları devletlerin sadece ekonomik anlamda gelişmesini sağlamıştır.
B) İpek Yolu sadece Müslüman tüccarların kullanımına açıktır.
C) Ticaret yolları ülkeleri sadece ekonomik yönden değil kültürel, siyasi vb. birçok yönden etkilemiştir.
D) İpek Yolu'nda sadece ipek ticareti yapılmasına imkan tanınmıştır.

66.

İpek Yolu, gerek iktisadi gerekse sosyo-kültürel alanda insanlık tarihinin en önemli yapı taşlarından biri olmuştur. Adını, önemli bir ticaret ürünü olan ipekten alan bu ticaret yolu, Asya ile Avrupa kıtası arasında ticari malların taşındığı bir güzergâh olmasının yanısıra, farklı milletlerin kültürel alışveriş içerisinde bulunduğu, etkileşimlerin ve değişimlerin yoğun bir şekilde aktarıldığı bir görev de üstlenmiştir.

Metin ve görsel birlikte değerlendirildiğinde İpek Yolu ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Günümüzde ticari önemini kaybetmiştir.
B) Kültürler arasında bir köprü görevi görmüştür.
C) Adının kaynağı önemli bir ticaret ürünü olan ipektir.
D) Deniz taşımacılığı yapılan kolları da vardır.

67. Tüccarlar, yüzyıllar boyunca İpek Yolu üzerinde büyük kervanlar ile ticret yapmış ve İpek Yolu'na hakim olan devletlere geçiş ücreti ödemişlerdir. Ayrıca tüccarlar alışveriş yaparak bölge halkının gelirinin artmasına katkıda bulunmuşlardır.

Bilgilere göre İpek Yolu'nun devletlere öncelikle hangi alanda katkı sağladığı söylenebilir?

A) Siyasi
B) Sosyal
C) Ekonomik
D) Kültürel

68. Asya'dan Avrupa'ya uzanan İpek Yolu sadece tüccarların değil gezginlerin, bilgelerin, orduların dolayısıyla kültürün ve fikirlerin de seyahat ettiği bir güzergâh olmuştu. Bu rota üzerinde bulunan şehirler .... öne çıkıyordu.

Metinde boş bırakılan yere hangisinin getirilmesi uygundur?

A) dağlık yerleşimleriyle
B) ekonomik ve kültürel zenginlikleriyle
C) eski bina ve yapılarıyla
D) sulama kanalı ve tarım arazileriyle

69. Uzun yıllar boyunca Çinliler ve Araplar baharat ticaretiyle uğraşmıştır. Bu medeniyetler elde ettikleri gelirin azalmaması için baharat üretimini yüzyıllarca sır olarak saklamaya çalışmıştır. Temelinde baharat ticareti olan Baharat Yolu, tarihte en çok kullanılan yollardan biri olmuştur.

Metinde Baharat Yolu'nun devletler arası ilişkilerde öncelikle hangi alandaki etkisine dikkat çekilmiştir?

A) Dini
B) Askeri
C) Siyasi
D) Ekonomik

70. İpek Yolu toplumların sadece ekonomik ve siyasi yaşamlarını etkilememiştir. Bu yoldan ticaret yapan devletler farklı konularda birbirlerini etkilemişlerdir.

Hangisi İpek Yolu'nun kültürel etkileşimi sağlayan bir araç olduğunu gösteren örnekler arasında <u>yer almaz?</u>

A) Barut, pusula gibi yenilikler Batı uygarlıklarına ulaşmıştır.
B) İpek yolu üzerinde ticaret yapan uygarlıklar birbirlerinin dini inanışlarından etkilemiştir.
C) Batı uygarlıklarına has bazı kelimelere Çin kaynaklarında rastlanmıştır.
D) İpek Yolu'nda kürk, ipek gibi değerli ürünlerin ticareti yapılmıştır.

CEVAPLAR

1.

C B A F D N Ö I R Ş B T Z Ö Ğ S N T E Ş K İ L A T
N J Ğ K Ç V T P N L M P J Ç O A T U P C S U H A V
İ H H İ İ L A P T H Ğ R P Ç Ö K M Y D Z C D Ü M Ü
D M S P P L İ H L F Ü Ğ N S U Ü İ K M E B Z N U O
D L U R H C İ K Ş E H I S Ğ E I U R K I I K G K U
E O Y V C F K C B C S V D Ş D R U G J K U L N O M
S P F R G Ü Ç Ş N C O Ş A D U Ğ V M H F Ğ N M D İ
N Ö G U B O Ö E S E K E P L H S C M R G I A F C B
İ D G Ğ A Ö E B U M D B T I C I L E Ö K H A R I Z
Ç Ü V R H T Ğ C Ş A M A N İ Z M N T E T F Ö L O Ç
İ H B Ş R Ü E G İ P Y Ö M J L O T E O M A N Ö Ü Z
N I S Y A K N N O P N O Y Ğ T L Ü H E S P J Ğ D Ö
L M F D G E G S A Ş E L A N T L U A N İ G Ö U F E
İ V N V S N I Ç O Ğ L K D F C N Ş N Ğ M Ğ İ V I B
L Ö S Ğ L U E İ Ş E A Y Y Y Ş Z J P M O Ç A Ü J Ü
E C N İ L K B C Z İ F K K O Ö Ç Y N U I U Z Z T Z
R V G R N F E E H İ E V Z A L İ B İ J S B B K Y R
P J S S V O Ç Ü R F R L K U I U N R B J Z E U O D
E Y H V K D Ö N A C P I I E Ğ R L C J Ç H B I R Y
R P M M N F G U J I Y O E G Ç O F J S F V Ğ R Z Ğ

2.

K U R U **L** T A Y
K **U** T
K A Ğ **A** N
T Ö **R** E
G Ö K T A N R I İ N A N C I
Y U Ğ
K **U** R G A N
O **R** H U N A B İ D E L E R İ
ŞİFRE: **U Y G U R L A R**

3.

ÖZELLİKLER	ASYA HUN DEVLETİ	KÖK-TÜRK DEVLETİ	UYGUR DEVLETİ
Orta Asya'da kurulan tarihteki ilk Türk devletidir.	✓		
Orduda ilk kez onluk sistemi kullanan Türk devletidir.	✓		
Yerleşik hayata ilk kez geçen Türk devletidir.			✓
Tarihte "Türk" adıyla kurulan ilk Türk devletidir.		✓	
Türk tarihinin ve edebiyatının ilk yazılı belgeleri olan Orhun Abidelerini bırakan Türk devletidir.		✓	
Ergenekon Destanı'nın ait olduğu Türk devletidir.		✓	
Oğuz Kağan Destanı'nın ait olduğu Türk devletidir.	✓		
Göç ve Türeyiş Destanı'nın ait olduğu Türk devletidir.			✓
Tarihte bilinen 18 harfli ikinci Türk alfabesini kullanan Türk devletidir.			✓
Minyatür sanatında gelişmiş Türk devletidir.			✓
Kağıt ve matbaayı Çinlilerden öğrenip ilk kez kullanan Türk devletidir.			✓
Hukuk kurallarını ilk kez yazılı hale getiren Türk devletidir.			✓
Türk tarihinde ilk kez kendilerine ait olan 38 harften oluşan alfabeyi kullanan Türk devletidir.		✓	

4.

Y : Orta Asya
D :
Y : Hunlar
D :
D :
D :
Y : Kağan, Hakan
Y : Uygurlar
D :
Y : Askeri açıdan zayıflamışlardır.

5.

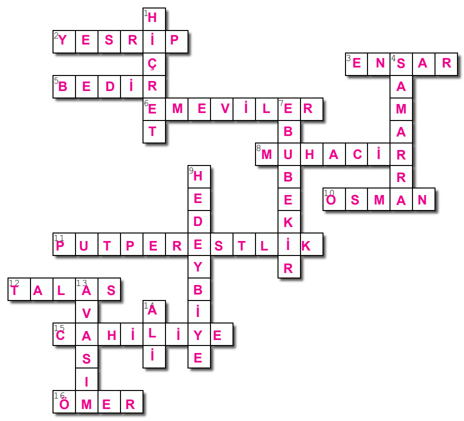
DESTAN VE YAZITLAR	Asya Hun Devlet	I. Köktürk Devleti	II. Köktürk Devleti	Uygurlar
Türeyiş Destanı				✓
Oğuz Kağan Destanı	✓			
Ergenekon Destanı		✓		
Göç Destanı				✓
Orhun Yazıtları			✓	

6.

✓	Hayvancılığın ve avcılığın temel geçim kaynağı olması.
	Uygurların tarımla uğraşmaları ve tarım arazilerini sulamak için kanallar yapması.
✓	Uzun süreli hapis cezalarının uygulanmaması.
✓	Kolay taşınabilir eşyaların kullanılması ve çadır kültürünün gelişmesi.
	Uygurların saray, tapınak, ev gibi mimari eserler bırakması

7.	D	**8.**	A	**9.**	D	**10.**	C
11.	B	**12.**	C	**13.**	C	**14.**	C
15.	B						

16.

Karabük Ölçme Değerlendirme Merkezi

CEVAPLAR

17.	Hz. Ebubekir	Hz. Ömer	Hz. Osman	Hz. Ali
	a-f	b-d	c-e	g

18.	ABBASİLERİN ÖZELLİKLERİ	EMEVİLERİN ÖZELLİKLERİ
	A - D - G	B - C - E - F

19.	D - D - Y - 2. Çıkış

20.	Y, D, Y, D, D, Y, D

21.	Y, D, Y, Y, D, D, D,

22.	D	23.	C	24.	C	25.	A
26.	D	27.	B	28.	C	29.	C

30.	Gazneli Mahmut, Talas Savaşı, Kaşgarlı Mahmut, Karahanlılar, Dandanakan Savaşı, Gazneli Mahmut, Biruni, Büyük Selçuklu, Kutadgu Bilig, Nizamülmük / Nizamiye, Bimarhane, Cihat, Hz. Ömer, Ribat, Samarra

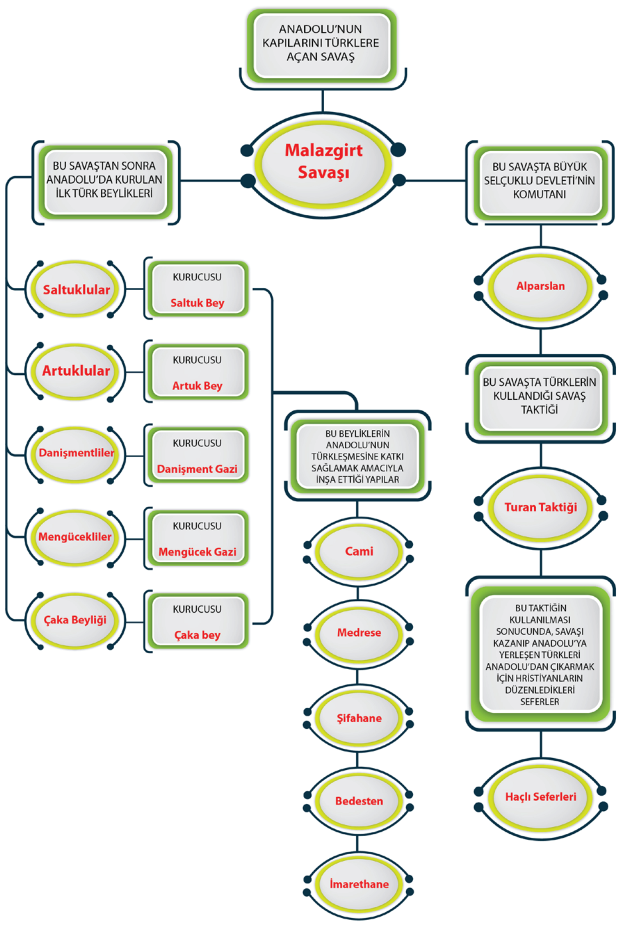
31.	3, 4, 5, 7, 9
	1, 2, 3, 6, 8, 10, 11, 12
	3

32.	Karahanlılar	Ortak Özellikler	Gazneliler
	1-5-6	3-8-9	2-4-7-10

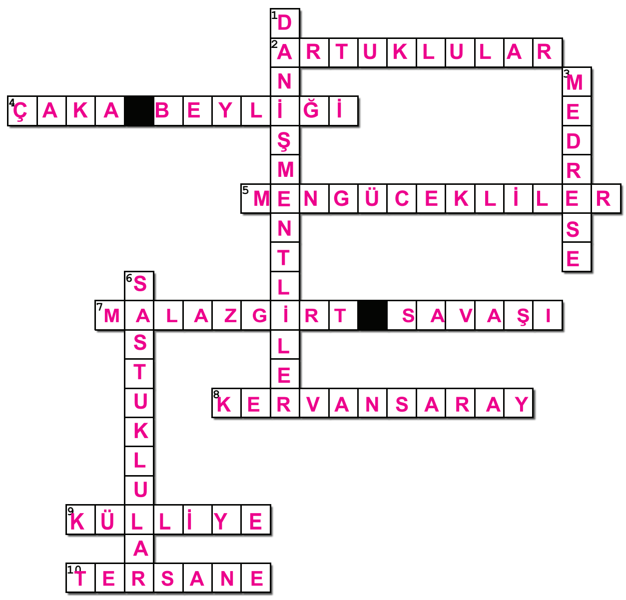
33.	B	34.	A	35.	B	36.	C
37.	D	38.	A	39.	C	40.	C

Karabük Ölçme Değerlendirme Merkezi

41.

42.

CEVAPLAR

43.

1048 Pasinler Savaşı	Bu savaş Büyük Selçuklu Devleti ile Bisans İmparayorluğu arasında yapıldı. Savaşı Selçuklular kazanmıştır. Bizans'a ilk darbe vurulmuş Anadolu'nun Türkleşmesi yolunda ilk adım atılmıştır.
1071 Malazgirt Savaşı	Bu büyük zafer sonrası Selçuklular Anadolu'yu yurt edinmek için akınlar yaptı. Bu zafer Anadolu'nun Türkleşmesi yolundaki en önemli zaferdir.
Anadolu Selçuklu Devleti ve Beyliklerin Kurulması	Malazgirt Zaferi sonrası Anadolu'da Türkiye Selçuklu Devleti ile birçok Türk Beyliği kuruldu. Bu beylikler Anadolu'ya Türklerin yerleşmesini sağladılar. Bizansla ve Haçlılala mücadele ettiler. Bulundukları bölgelere han, hamam,camii, kervansaray, şifahane yaparak Anadolu'yu bayındır hale getirdiler. Bulundukları yerlere Türkçe adlar verdiler.
Mevlana, Yunus Emre, Hacı Bektaşı Veli, Ahi Evran gibi mutasavvıfların varlığı	Bu düşünürler farklı dini ve etnik gruplardan oluşan Anadolu insanını bir araya getirerek birlik ve beraberliği sağladılar. Anadolu'nun Türkleşmesini ve İslamlaşmasını sağladılar. Verdikleri eserlerle Anadolu'nun kültürel seviyesini yükselttiler.
1176 Miryakefalon Savaşı	Bu zafer Türkiye Selçukluları ile Bisans arasında yapıldı. Türkleri Anadolu'dan tamamen atmak için saldıran Bisans savaşı kaybetti. Bisans İmparatorluğu bir daha Türklere saldıramadı. Anadolu'nun kesin Türk yurdu olduğu kesinleşti.

44.

	Büyük Selçuklu Devleti	Saltuklular	Danişmentliler	Mengücekliler	Artuklular	Çaka Beyliği	Anadolu Selçuklu Devleti
Bizans ile yapılan ilk büyük savaş olan Pasinler Savaşı'nı yapmışlardır.	✓						
Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da kurulmuşlardır.		✓	✓	✓	✓	✓	✓
Denizcilikle uğraşan ilk beyliktir.						✓	
Anadolu'da kurulan ilk Türk beylikleri içerisinde en güçlü beyliktir.			✓				
Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliğidir.		✓					
İnşa ettikleri Divriği Ulu Cami, Anadolu'daki ilk külliyedir.				✓			
Yaptıkları Miryokefalon Savaşı ile Anadolu'daki Türk hakimiyeti kesinleşmiştir.							✓
Döneminin en büyük veziri Nizamülmülk'tür.	✓						
Beylikten kalan eserler Malabadi Köprüsü (Diyarbakır), Mardin Hatuniye Medresesi, Diyarbakır Ulu Camidir.					✓		
Kösedağ Savaşı ile yıkılış sürecine girmiştir.							✓

45. Bedesten, Tersane, Kervansaray, Külliye, Şifahane, İmarethane, Medrese, Türbe

46. ③ MENGÜCEKLİLER ④ ARTUKLULAR ② DANİŞMENTLİLER ① SALTUKLULAR

47. Bu tip kalıcı eserler Anadolu topraklarının imar edilmesini sağlamış refahı arttırmışlardır. Türklerin kültürlerini yansıtan bu yapılar Anadolu'nun kültür ve medeniyet merkezi olmasını sağlamışlardır. Bu durum Anadolu'nun Türkleşmesini hızlandırmıştır.

48. D	**49.** C	**50.** C	**51.** D
52. D	**53.** C	**54.** B	**55.** A
56. C	**57.** D		

58. D - Y - Y - 4. Çıkış

59. Ticaret yollarına hâkim olan devletler ticaret sayesinde önemli gelir elde ederler. Bu sayede daha güçlü ordular kurabilir siyasi olarak güçlenebilirler. İhtiyaçlarını bu yollardan karşılayabilirler. Ticaret yolları kültürel etkileşimin yoğun olduğu yerlerdir. Bu sayede ülkeler kültürel seviyelerini yükseltebilirler.

60. İpek Yolu | Baharat Yolu | Kral Yolu

61. C	**62.** B	**63.** C	**64.** A
65. C	**66.** A	**67.** C	**68.** B
69. D	**70.** D		

meb.gov.tr